

Для ефективного ведення підготовки насіння цукрових буряків до посіву важливо знати як впливає схожість некаліброваного насіння – сировини на вихід фракцій і їх схожість. З цією метою проведено дослід по обробці партій насіння з різною схожістю.

Аналіз цих даних показує, що між схожістю зібраного насіння до обробки і після існує залежність. Це пояснюється тим, що при обробці високо-схожого насіння потрібно менше виділяти відходів дрібного насіння, яке відрізняється низькою схожістю. Вихід посівних фракцій збільшується за рахунок насіння діаметром 3,5-4,5 мм і 4,5-5,5 мм. Якщо прийняти вихід загальної посівної фракції при схожості 68 % за 100 %, то при схожості насіння 73 % він складає 104%, при схожості 77 % -120 %, а при схожості 81 % він збільшується до 127 %. Для фракції 3,5-4,5 мм ці показники складають відповідно 106, 119 і 119 %; для фракції 4,5-5,5 мм – 94, 130 і 156 %. Слід враховувати і доброякісність насіння: чим вона вища – тим більший вихід і схожість посівного матеріалу. Каліброване насіння яке отримують після очистки залежить і від умов його вирощування.

При підготовці насіння різних років урожаю за схожістю не відрізнялося між собою. В той же час схожість насіння фракції 3,5-4,5 мм, 4,5-5,5 мм урожаю 2017 року була вища ніж урожаю 2016 року. Середній вихід загальної фракції знаходився в межах від 43,2 до 54,1%, фракції 3,5-4,5 мм – від 33 % до 42,3 % і 4,5-5,5 мм – від 7,7 до 14,9 %. Погодні умови в період вирощування насіння в дослідних роках впливали в першу чергу на урожайність, а не на технологічні властивості. Одержані дані в дослідях з обробкою насіння різних років урожаю підтвердили положення про те, що чим вище схожість вихідного (сировини) насіння, тим нижче процент підвищення їх схожості в процесі обробки. Так при обробці насіння урожаю 2016 року з середньою схожістю 72 % схожість їх збільшилась на 12 %, а насіння урожаю 2017 року з середньою схожістю 81 % – лише на 7 %. При цьому схожість загальної посівної фракції знаходилася в прямій залежності від схожості вихідного насіння, яке поступало на обробку. Підтвердилася також закономірність про те, що чим вище схожість вихідного насіння, тим вище відхід насіння на кожен відсоток підвищення схожості. Так, при обробці вихідного більш низькосхожого насіння урожаю 2016 року відхід насіння на 1 % підвищення схожості був в 1,3 рази нижче, ніж при обробці насіння з більш високою схожістю.

Одержана в процесі досліджень залежність між роками урожаю насіння, виходом і схожістю посівних фракцій показує, що ці показники змінювались по роках аналогічно показникам, що характеризують посівні та технологічні якості вихідного насіння сировини.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Задлер В.В. Семена сахарной свеклы. Семеноводство К.: изд.УАСН, 1960. С. 177-198.
2. Мацебера А.Г. Повышение качества семян сахарной свеклы путем совершенствования приемов их производства в Украинской ССР: автореф. дис. ... канд.с.-х.наук: спец. 06.01.05 «селекция и семеноводство». К., 1989. – 22 с.
3. Голев И.Ф. О методике, селекции, семеноводстве и сортоиспытании односемянной свеклы. Сахарная свекла. 1963.- № 6. – С. 21.
4. Доронін В.А. Біологічні основи формування гібридного насіння цукрових буряків та способи підвищення його врожаю і якості: автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук спец. 06.01.14 «насінництво». К., 2003. – 41 с.

УДК 633.853.49”324”:631.524.85

ЗАЯЦЬ О. А., магістрант

Науковий керівник – **ШОХ С. С.,** канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ МОРОЗОСТІЙКОСТІ В СОРТІВ РІПАКУ ОЗИМОГО

Досліджено особливості морозостійкості у сортів ріпаку. Проаналізовано рівень морозостійкості і стан перезимівлі у досліджуваних сортозразків. Виявлено високу морозостійкість сортів ріпаку

озимого. Так, найбільш морозостійким виявився сорт Ранок Поділля – 8,8 бала, що на 0,3 бала більше за сорт-стандарт Чорний велетень (8,5 бала).

Ключові слова: морозостійкість, сорт, ріпак озимий, високий рівень, бал стійкості.

Збільшення виробництва олійних культур в Україні стає гострою проблемою, яка може бути вирішена за рахунок використання біологічних можливостей ріпаку. У багатьох країнах підвищений інтерес до ріпаку також зумовлений високою пристосованістю рослини до помірного клімату та високою продуктивністю сучасних сортів, прогресивною технологією вирощування та збільшенням потреби в олії як основної сировини для виробництва. Особливу цікавість становить ріпакова олія у якості альтернативного джерела енергії та для виробництва екологічно чистого біодизелю як пального.

Вирощування ріпаку в Україні є досить високорентабельним та прибутковим для багатьох сільськогосподарських підприємств. Але врожайність ріпаку залежить від багатьох чинників, зумовлених абіотичними та біотичними факторами.

Вивчення і аналіз біологічних особливостей сортозразків ріпаку озимого та формування морозостійкості рослин є метою досліджень даної роботи.

Дослідження по даній темі проводились протягом 2017-2018 рр. Об'єкт досліджень – сорти ріпаку озимого: Чорний велетень (стандарт), Ландар, Ранок Поділля, Донгон, Кронос.

Всі спостереження в досліді виконували відповідно методичних рекомендацій, щодо проведення досліджень з ріпаком.

За роки досліджень погодні умови позитивно сприяли розвитку рослин і визначенню кращих по морозостійкості зразків. Погодні умови осені без різких температурних коливань переходили до нульових температур зими. По кількості опадів і вологості ґрунту періоди осінь-зима і зима-весна сприяли розвитку рослин ріпаку перед входженням в зиму.

Ми проаналізували морозостійкість і стан перезимівлі у досліджуваних сортозразків (табл. 1).

Таблиця 1 – Морозостійкість і стан перезимівлі у сортів ріпаку озимого (середнє за 2017-2018 рр.)

Сортозразки	Морозостійкість		Стан перезимівлі	
	бал	± до стандарту	бал	± до стандарту
Чорний велетень (стандарт)	8,5	-	8,4	-
Ландар	7,4	-1,1	7,9	-0,5
Ранок Поділля	8,8	+0,3	8,4	-
Кронос	3,8	-4,7	5,2	-3,2
Донгон	7,2	-1,3	8,0	-0,4
НІР ₀₅	1,2	-	2,6	-

Аналізуючи морозостійкість сортів ріпаку озимого найбільш морозостійким виявився сорт Ранок Поділля – 8,8 бала, що на 0,3 бала більше за сорт-стандарт Чорний велетень (8,5 бала). Сорт Ландар за показником був дещо меншим за стандарт – 7,4 бала. Найменш морозостійкими виявились сорт Донгон і Кронос – 3,8 і 7,2 бали (на 4,7 і 1,3 бали менше).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гайдаш В. Як уберегти ріпак від вимерзання? // Пропозиція. – 2003. – № 7. – С. 40 – 41.
2. Древе Віллі, Мельник Олександр. Виробництво ріпаку, перспективи і реальність // Пропозиція. – 2003. – № 11. – С. 54 – 55.
3. Митченко О.О Формування ринку ріпаку та продукції його переробки в Україні: Дис. канд. економ. наук. – К., 2002. – 180 с.
4. Оверченко Б. Озимому ріпаку – стабільний та високий урожай // Пропозиція. – 2000. – № 7. – С. 42 – 44.
5. Рекомендації по вирощуванню ріпаку ярого в умовах південного Степу України / Чехов А. В., Гуцаленко А. П., Мінковський А. Є., Салатенко В. Н. Та ін. – Запоріжжя, 2005. – 15 с.
6. Ріпак / За ред. В. Д. Гайдаша. – Івано-Франківськ: Сіверсія, 1998. – 224 с.
7. Шелудько О. Світові тенденції у виробництві ріпакового біопалива // Пропозиція. – 2002. – № 6. – С. 44.

8. Лихочвор В. В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. – Львів: НФР "Українські технології", 2002, –800 с.
9. Ковальчук Г. М. Ріпак – цінна олійна культура. – К.: Урожай, 1987. – 112 с.
10. Чехов А. В. Олійні культури в Україні: Монографія. – К.: Основа, 2007. – 416 с.
11. Бугайов В. Д., Васильківський С. П., Власенко В. А. та ін.; за ред. М. Я. Молоцького. Спеціальна селекція польових культур: Навчальний посібник. – Біла Церква, 2010. – 398 с.

УДК 635.63(477.41)

ДИБА А. П., магістрантка

Науковий керівник – **КУБРАК С. М.**, канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОЦІНКА СОРТОЗРАЗКІВ ПОМІДОРА ЗА ГОСПОДАРСЬКО ЦІННИМИ ОЗНАКАМИ В УМОВАХ НВЦ БНАУ

Впродовж двох років проведених досліджень визначено кращі сорти і гібриди помідорів за господарсько цінними ознаками для умов дослідного поля НВЦ БНАУ. Для вирощування у Лісостеповій зоні України кращі за врожайністю та рівнем рентабельності ранньостиглі були сорти та гібриди помідора: Кібіц, Малиновий ожаровський, Ріо Фуего, Соляріс, Наддніпрянський F₁, Марюшка F₁, Медвежа лапа F₁, Медовий спас F₁. Урожайність цих сортів коливається від 44,2 до 59,5 т/га.

Ключові слова: помідор, гібрид, сорт, колекційний розсадник, вегетаційний період, урожайність.

Помідор – є однією з найпоширеніших овочевих культур родини пасльонових як в Україні так і за кордоном. Світове виробництво його становить близько 72 млн т., а площі досягають майже 3,5 млн./га [3]. В Державному реєстрі сортів рослин занесено 364 сорти і гібриди, з них 106 вітчизняної селекції. Весь інший сортимент створювався переважно за межами країни, що може вплинути на урожай цієї культури за вирощування в нашій зоні і не дати позитивні результати. Дуже часто ці сорти та гібриди мало пристосовані до нових умов вирощування і через це часто не можуть розкрити свій потенціал, часто уражуються хворобами та шкідниками менш стійкі до кліматичних умов що не дає їм розкрити свій потенціал у нових умовах вирощування [2]. Тому, підбір сортів і гібридів помідора для вирощування в умовах дослідного поля НВЦ БНАУ є актуальним питанням, що потребує додаткового вивчення.

Метою наших досліджень було вивчення сортів помідорів за господарсько цінними ознаками. Для досягнення поставленої мети були поставлені такі завдання:

- визначити тривалість міжфазних періодів для різних сортів;
- виділити кращі зразки за біометричними показниками;
- встановити дружність плодоношення за перші 10 діб, врожайність, хімічний склад плодів досліджуваної культури;
- визначити економічну ефективність різних сортів;
- підібрати кращі сорти помідора для вирощування в умовах НВЦ БНАУ за тривалістю вегетаційного періоду, дружністю досягання плодів, врожайністю, якістю плодів та доцільністю їх вирощування за економічними показниками.

Для господарсько - біологічної оцінки сортів та гібридів помідора ми використовували 15 сортів та гібридів з різних країн світу: 6 – сортів та 9 гібридів. Сорти в досліді оцінювали відповідно до методики дослідної справи в овочівництві і баштанництві (Г. Л. Бондаренка, К. І. Яковенка, Харків 2001). За контроль брали: сорт Іришка (для скоростиглих), та гібрид Наддніпрянський F₁ (для середньостиглих) [1].

За фенологічними спостереженнями сортозразки помідора і було поділено на 2 групи за тривалістю вегетаційного періоду: